

Կեանքը եղի՞ր այլ եւ՝՝ մտուան զիմ պայքարոց . (ցոււը
Աստղի՞կ, քո աենդր ու երիտասարդութեւնց ամբոխներուն վրայ հոսէ-
Անոնց կատազութիւնները եղի՞ր ու անոնց ալեժփան քը .
Ու ամենունը եղի՞ր, ու ատուածային եղի՞ր նորէն .
Ս. յդ բոլոր գլուխուած բազուկներուն, այդ անոնց ու փախներուն մէջ,
Աւետոր ձակարտագրեն վերնը վեր կը ցատքէ ու. կը նորոգաւի .
Ժամը ծանրապեսն է սպանութեամբ ու արինող .
Կը սպաննեն յանուն սրբազն ապազային . խուլ ճայներ,
Դաժան ճայներ, խօլ ճայներ իրարու մէջ կը հային,
Կարմիր օրորոցին շուրջը՝ ուր աշխարհ մը կը թոթովէ :

Ասալիքի կը քո մէջդ ամփոփե՞ւ այդ անձկազին զինովութիւնը .
Խող մտրմայոյ ու սրախի խորէն
Աքը խոսէ ու տիրէ վերջապէս մտքիդ մէջ .
Սիրէ մտրգկութիւնը որ հօգին է լաւագոյն՝
Ոփորկապանջ եւ ցնրատանչ դէպ ի երգանկութիւնը ,
Ինքինք յանձնէ՛ ո շառայլէ՛ ամէն անոնց որ քեզ կը կանչէն
Ա՛ լ չէ թէ աստուածներուն մէջ բապմած . կամ Քրիստոներուն առջեւ
Մնրացիր,— այլ կանգո՞ւն մէր մէջը .
Ու պարզօքն մարգկային ու մայրական :

ԷՄԻԼ ՎԵՐՀԱՐՆ

ԳԱՂՈՒԱԾՔ ՐԱԼՔ ՈՒՍՏԸՆ ԿՄԸՐՄԱՆԵՆ (1)

Ամենավսեմ պայմանը, զոր կրնանք գնես
մեր եւ մեր ընկերոջ միջեւ՝ է. « Յաւստեամ
թող ճշմարտութիւն ըլլայ մեր միջեւ»:

Երեք պէտքեր կան որ բնաւ չեն կընար գոռ-
հանալ, պէտքը հարուսափն՝ որ իր ունեցածէն
աւելին կ ուզէ, պէտքը հիւանդին որ ունեցա-
ծէն աւարերի բան մը կ'ուզէ. եւ պէտքը
ժամարդոցին որ կ'ըսէ, «այս տեղէն զատ ուրիշ
ու եւ է տեղ».

Միշտ աւելի վսեմ նպատակի մը՝ համար վասնելո՛ ճշմարիս խնայողութիւնն է :

Ժամերգութիւնը ակսելէ առաջ լուս եկեղեցին աւելի կը սիրեմ քան թէ ո եւ է քարոզ :

Պատք է գեղեցիկը հետերնիո տանինք. եթէս
ոչ չենք զաներ զայն՝ թէեւ ամբողջ աշխարհ

Քանի որ բաւական հեռատես ենք, երբեք
մեջ առնենք:

Ամէն արդարութեան համար զեռ յաղթութիւն մը կալ :

Ճշմարիս փելիխովան եւ ճշմարիտ բանաստեղծը մի են . եւ իրենց նշանակէտն է՝ գեղեցկութիւն մը որ ճշմարտութիւն է, եւ ճշմարտութիւն մը որ գեղեցկութիւն է,

Քրիստոնէականէն Քրիստոնէութիւն չենք
սորբիի երբինք . արօտավայրերէն , լճակի վրա . ի
նաև ակէն . անտառի թաշուններու երգերէն հա-
ւանական է որ սորբինք :

Քոյոմպոս չգտաւ կղզի մը այնչափ միայնակ որչափ ինքզինքը :

Ամօթ կը զգամ խորհելով թէ ինչպէս զիւրաց անձնատուր կ'ըլլանք պատուանցաններու եւ անուններու, մեծ ընկերութիւններու եւ մեռած հաստատութիւններու:

Ներկայէս աւելի ուսմիկ զարու մը յեղուն
հասարակաց օրինքին առած է սա առած թէ
մէն մարդու առաջ ոգ պետակն է ձշարարու-
թեան խաչապիրութիւնը ամէն առան մատու-
թի մը պիտի վերածէ :

Կրօնի մէջ սուարամերժը չի տեսնար թէ ու-
ռիշներ զու ըս ձգելու ջանքեր ըրած ատեն եր-
նաքին զաներն իր առջեւը կը փակէ ։

իմացականութեան հետ հազորդակցութեան դնելու :

Այս երկրին ցանկացածն է առհասականութիւններ, մեծ անձնաւորութիւններ, նիւթապաշտականներ, հակաղմաներ և համար, վասնպի տիեզերքի օրէնքն է թէ հացը՝ մարդու պէտքին պահի ժառանչէ եւ ոչ թէ մարդ հացին :

Յասահաղիող մարդ կը հասկնա թէ ի՞նչ հրիմական կառաւած մ'ունի գրականութեան մէջ՝ ըլլայ համակ առասպեկտան, ըլլայ համակ պահական :

Մաղիկը եւ պատ զը միշտ պատաւած նուերներ են. ծաղիկը՝ վասն զի՝ հազարտութեամբ կը հասասաէ թէ գեղեցիկութեան նոյոյը աշխարհի բոլոր պարույքները կը գերազանցէ :

Երկար կանեմ կը փառունիք բայց խորին կեանքր եւ վախճանենք նոյն որ նշանակութիւն ունին: Ժամանակի ափը հոգեւոր թօլայ ոչ թէ մեփնական :

Այս այշարին գտապարներու վրայ կանոնած է եւ ոչ երկաթի կամ բամասակի եւ երկաթներուն երկաթը բամակներուն բամապակը, կրակներուն կրակը, եւ բոլոր տարեբաց աղբիւն ու եթերը, բարոյական ոժն է :

Արդարութեան զատը որուն համար մենք կը ճգնիք, երբեք չմնանիք, երկար յրջաններէ կ'անցնի, շատ մը արգելվներու կրնայ տոկալ, մեր պարութիւններով ան կը չահի, եւ պիտի դիտնայ գարմատի, ամենամարդ զրնողութիւնները :

ԷՍՂՐՈՒԾՆ

Esquisse d'une Grammaire Comparée de l'Arménien Classique, par A. Meillet, Vienne, 1903, Imprimerie des P.P. Mékhitaristes. —

Եար. (1)

—

ՇԵՆՏՈՒՄ. — Պ. Մէյ հայ լեզուին շետառմի իր ընդանուր զներէ յանոյ թէ շետը վերջին վանկին վրայ կ'ինայ (թէպէտ կան բաւական թիւով բացառութիւններ դրու պիտի յիշնը) զիտու կուտայ թէ ամէն բառ հաւասարապէս շեշտուած չէ. բայց իր օրինակ կը բերէ միայն մասոր յաջը մի եւ էական բային միավանկ ձեւերը պրոնթ յաճախ կը խմբուն նախընթաց բառին հետ

եւ անելու կը մնան, ինչպէս՝ պիտեցի՛ կ էն և Սակայն այսօրինակ խմբում ուրիշ բառեր աւ կը կրեն. ինչպէս ստացական ածականներ, ուրինակ առ մն իմու, ուր զերանունը անշշեա մնայ. շշտ ստանալով մնան երբ գոյական առաջ անցնիլ արու ի անոր վրայ ուշագրութիւնը կեղրանացնելու համար, ի՞մ տուն կան նաեւ երերի խումբը, «ընթեցեցաւ է ձեր», ուր բուն գրուն գրայ մարդութիւն ստանալով, որովհետեւ ուշագրութիւնը կը կեղրանացնուի զործողութիւնը եղած ըլլալուն վրայ :

Պատը էր յիշել նաեւ բարդ բայերու խումբը որոնց մէջ բային վերադիր բառն է որ կը կ'յանուի միշտ բայը մնալով անշեա, օրինակ՝ «թո՛յ լուսուք», ունկն դիր», ունից նիշեա. եւն :

Դարձեա կան կարդ մը բառեր՝ մակրայներ յրթէ ամենք որոնց շեշտը վերջի վանկին վրայ է ինար, այլ անոնց մէջ որ բար բառ են՝ որոյիշ բառին վրայ կ'ինայ շեշտը, ինչպէտ ամփամայն, «մի՛ թէ», «մո՛յն ժամայն», «նո՛յնանայն», «յո՛ր մօ՛նեան», «յա՛յ յնժմած» արձակին վրայ կ'ինայ շեշտը, ինչպէտ «արազ րես», «մի՛ ապէս», «մի՛ ոնարաք», «մա՛յ պար», «օքա՛ զգակի», «մէ՛ տղինեաչ», «մի՛ սկեւինք», «ամ յար», «ամ յըր», «ամ յեր», «օքա՛ թեալ» (մակրայը որոշելու համար «զգաւամ» բայցն) :

Ունինք նաեւ սեռականը ին եւ անով, ու փրկ, «եղու վերջուրոց զոյականներուն ուղղական նոլոյին շեշտը որ միշտ վերջնթեր վանկին վրայ կ'ինայ, «որինակ ան ոն», «մի՛ մն», «մի՛ զր», «մ' սկը», «գա՛ ոն», «մ' ոն», «ունե՛մն»: Դարձեալ «ա», «շ», «մ», «յոշերով ածանցեալ բառեր, օրինակ «խորի՛ ըրզս այս», «ա՛ ոն», «ի քարա՞նց յարցանէ» եւ յոնակի հայական նոյու որ միշտ անորոց հայց, բառեր, «պղղորմանթէն», «արթուն», «որոնց մէջ վերջնթեր վանկին վրայ կ'ինայ շեշտը երբ վերջաւորոց յօդին կամ հայցական սին նախընթաց զիրը ձայնաւոր մը չէ կամ յ զիրը:

Ուուցական ածականներուն եղակի սեռական, տրական եւ յոնակի բոլոր նոլովները «ամ յորիկ», «ացորիկ», «ամ յարիկ», «քանի՛ ոք այցորիւք», շեշտը առաջին վանկին վրայ կը դրու շեշտը Հնկականներն պէս, ինչպէտ դիտեալ տուած է Հ Տէրվիշեան (Հնդ. ն. սիսալեզու, էջ 148):